

Asia C-605/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

30.9.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Městský soud v Praze (Tšekki)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.9.2021

Kantaja:

Heureka Group a.s.

Vastaaja:

Google LLC

Pääasian kohde

Heureka Group a.s:n (jäljempänä kantaja) Městský soud v Pražessa (Prahan kaupunkioikeus, Tšekki) (jäljempänä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin) nostama kanne, jossa kyseinen yhtiö vaatii Google LLC:ltä (jäljempänä vastaaja) vahingonkorvausta tulonmenetyksestä, jonka se katsoo aiheutuneen vastaajan määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä siten, että vastaaja oli sijoittanut ja esittänyt oman myyntihintavertailunsa kantajan myyntihintavertailun kustannuksella käyttäen siihen suotuisinta mahdollista tilaa yleisen haun tulosten joukossa (jäljempänä riidanalainen menettelytapa).

Ennakkoratkaisupyyntöön kohde ja oikeudellinen perusta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 267 artiklan nojalla kansallinen tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta tulkitsemaan direktiiviä 2014/104¹ ja SEUT 102 artiklaa ja tehokkuusperiaatetta.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Onko direktiivin 2014/104 21 artiklan 1 kohtaa ja unionin yleisiä periaatteita tulkittava siten, että direktiiviä 2014/104 ja erityisesti sen 10 artiklaa sovelletaan suoraan tai välillisesti nyt käsiteltävään asiaan, jossa vaaditaan korvausta vahingosta, joka on aiheutunut SEUT 102 artiklan rikkomisesta, joka oli alkanut ennen direktiivin 2014/104 voimaantuloa ja oli päättynyt, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli umpeutunut, tilanteessa, jossa vahingonkorvauskanne oli nostettu, kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli umpeutunut, tai siten, että direktiivin 2014/104 10 artiklaa sovelletaan mainitun menettelyn siihen osaan (ja siihen perustuvaan vahingonkorvausmäärän osaan), joka oli tapahtunut direktiivin 2014/104 voimaantulon jälkeen tai kun määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli umpeutunut?

2) Edellyttävätkö direktiivin 2014/104 tarkoitus ja tavoite ja/tai SEUT 102 artikla ja tehokkuusperiaate sitä, että direktiivin 2014/104 22 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että virkkeellä ”21 artiklan nojalla annettuja muita kuin [22 artiklan] kohdassa tarkoitettuja kansallisia säädöksiä ei sovelleta vahingonkorvauskanteisiin” tarkoitetaan niitä kansallisia säännöksiä, joilla direktiivin 2014/104 10 artikla saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä, toisin sanoen, kuuluvatko direktiivin 2014/104 10 artikla ja vanhentumissäännöt direktiivin 2014/104 22 artiklan ensimmäisen vai toisen kohdan soveltamisalaan?

3) Onko direktiivin 2014/104 10 artiklan 2 kohdan ja/tai SEUT 102 artiklan ja tehokkuusperiaatteen mukainen sellainen kansallinen säännöstö ja sen tulkinta, joiden mukaan ”se, että kilpailuoikeuden rikkominen on aiheuttanut sille vahinkoa” on sidoksissa siihen, että vahinkoa kärsinyt on tietoinen ”yksittäisistä osittaisista vahingoista”, jotka syntyvät vähitellen kilpailun vastaisten menettelyjen jatkuessa tai toistuessa (sillä oikeuskäytäntö perustuu oletamaan, jonka mukaan korvausvaatimus on jaettavissa osakokonaisuuksiin) ja joihin liittyen sovelletaan erillisiä subjektiivisia vanhentumisaikoja riippumatta siitä, onko vahinkoa kärsinyt tietoinen kokonaisvahingosta, jonka on aiheuttanut SEUT 102 artiklan rikkominen kokonaisuudessaan, toisin sanoen, onko sellainen kansallinen säännöstö ja sen tulkinta, joiden mukaan kilpailun vastaisten menettelyjen aiheuttamaa vahingonkorvausta koskeva vanhentumisaika voisi

¹ Tietyistä säännöistä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin kilpailuoikeuden säännösten rikkomisen johdosta kansallisen lainsäädännön nojalla nostettuihin vahingonkorvauskanteisiin 26.11.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/104/EU (EUVL 2014, L 349, s. 1; jäljempänä direktiivi).

alkaa kuluja ennen oman hintavertailunsa suotuisampaa sijoittamista ja [alkup. s. 2] esittämistä koskevien kilpailun vastaisten menettelyjen lopettamista, vastoin SEUT-sopimuksen 102 artiklaa?

4) Ovatko direktiivin 2014/104 10 artiklan 2, 3 ja 4 kohta ja/tai SEUT 102 artikla ja tehokkuusperiaate esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan subjektiivinen vanhentumisaika on vahingonkorvauskanteen osalta kolme vuotta siitä päivästä, jona vahinkoa kärsinyt on saanut tiedon tai voinut saada tiedon osittaisesta vahingosta ja vahingonkorvausvastuussa olevasta henkilöstä, muttei ota huomioon i) kilpailusääntöjen rikkomisen päättymishetkeä, ii) vahingon kärsineen tietoisuutta kilpailusääntöjen rikkomisesta, ja jolla ei myöskään iii) katkaista eikä keskeytetä kolmen vuoden vanhentumisaikaa komissiossa vireillä olevan menettelyn ajaksi, kun menettely koskee tähän mennessä päättymätöntä SEUT 102 artiklan rikkomista, ja iv) johon ei sisälly sääntöä, jonka mukaan keskeytyminen saa päättyä aikaisintaan vuosi sen jälkeen, kun kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta ratkaisusta on tullut lopullinen.

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

SEUT 102 artikla ja direktiivin 10, 21 ja 22 artikla.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan, ja niiden ajallinen soveltaminen

Riidanalaisten toimien ajanjaksoon (helmikuu 2013–27.6.2017) voidaan soveltaa kolmea säädöstä, joista ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää asian kannalta merkityksellisenä siviililakia (Občanský zákoník)², jota sovelletaan suurimpaan osaan tätä ajanjaksoa (1.1.2004–27.6.2017). Siviililain 620 ja 629 §:n mukaan subjektiivinen vanhentumisaika on kolme vuotta, ja sen alkamisajankohta on sidottu ”tietoisuuteen vahingosta ja vahingonkorvausvastuussa olevasta henkilöstä”.

Päivämäärään 31.12.2013 asti oli voimassa kauppalaki nro 513/1991 (Obchodní zákoník), jossa niin ikään annettiin vahinkoa kärsineelle oikeus saada korvausta kilpailun vastaisista menettelyistä, mutta sillä erotuksella, että siinä vahvistettiin neljän vuoden vanhentumisaika, mitä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan pidä merkityksellisenä.

Ajankohdasta 1.9.2017 lähtien on ollut voimassa kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista annettu laki nro 262/2017 (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže) (jäljempänä ZNŠHS), jolla direktiivi³ pantiin täytäntöön.

² Siviililaki nro 89/2012 (Občanský zákoník) (voimassa 1.1.2014 alkaen) (jäljempänä siviililaki).

³ Direktiivin 10 artiklan vaatimukset ilmenevät ZNŠHS:n 9 §:stä.

Yhteenveto pääasian tosiseikoista

- 1 Kantaja nosti 26.6.2020 vahingonkorvauskanteen, jolla se vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena toimivasta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa 394 857 000 Tšekin korunaa korkoineen tulonmenetyksestä.
- 2 Kanne nostettiin komission 27.4.2016 asiassa Google Search (Shopping) tekemän päätöksen AT.39740 johdosta (jäljempänä komission päätös)⁴, jossa todettiin, että vastaaja oli riidanalaisella toiminnalla rikkonut SEUT 102 artiklaa muun muassa myös Tšekin alueella helmikuun 2013 ja 27.6.2017 välisenä aikana.
- 3 Komission päätökset on tehty ennen seuraavia tosiseikkoja:
 - Komissio aloitti 30.11.2010 vastaajaa koskevan tutkinnan SEUT 102 artiklan mahdollisesta rikkomisesta.
 - Sdružení pro internetový rozvoj v České republice (Internetin kehitysyhdistys Tšekissä, SPIR), jonka jäsen kantaja on, julkaisi 27.5.2014 lehdistötiedotteen, jonka sisältönä oli se, että yhdistys vastusti vastaajan komissiossa käydyssä menettelyssä ehdottamia sitoumuksia
 - komissio esitti 15.4.2015 asiaa koskevan väitetiedoksiannon ja
 - komissio aloitti 14.7.2016 menettelyn SEUT 102 artiklan rikkomisesta (vastaajan ja vastaajan emoyhtiön ohella Alphabet Inc -yhtiötä vastaan).
- 4 Vastaaja vetoaa kantajan väitteiden vanhentumiseen, koska kantaja oli voinut edellisessä kohdassa mainittujen olosuhteiden perusteella olla tietoi hänelle syntyvästä vahingosta ja vahingon aiheuttajasta⁵ huomattavasti ennen komission päätöstä, koska subjektiiviset (osittaiset) vanhentumisajat olivat alkaneet kulua asteittain jo helmikuussa 2013 eli väitetyn vahingon alusta alkaen ja viimeistään 27.5.2014 eli SPIR:n lehdistötiedotteen julkaisemisesta lähtien.
- 5 Kantaja olisi siten voinut vedota vaatimukseensa aikaisemmin ja laajentaa sitä vähitellen ajan myötä lisääntyvien (osittaisten) vahinkojen osalta, mikäli kantaja katsoi vastaajan kilpailuvastaisten menettelyjen jatkuvan ja vahingon kasvavan niiden vaikutuksesta.
- 6 Vastaaja katsoo näin ollen, että vaatimus on vanhentunut ainakin helmikuun 2013 ja 25.6.2016 välisen ajanjakson osalta.

⁴ Kansallisen ja unionin säännösten mukaan kyseinen päätös sitoo ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta siltä osin kuin on kyse kilpailun vastaisista menettelyistä vastuussa olevan henkilön määrittämisestä ja siitä, että tällaista toimintaa oli tapahtunut.

⁵ On kiistatonta, että Google-hakukoneen ylläpitäjä on Google LLC.

Esitettyjen kysymysten lyhyet perustelut

- 7 **Ensimmäinen kysymys** koskee sitä, voidaanko direktiiviä soveltaa nyt käsiteltävään asiaan ja jos voidaan, niin missä määrin. Vastaus tähän kysymykseen ei ole yksiselitteinen, koska riidanalainen toiminta alkoi ennen direktiivin voimaantuloa (eli ennen ajankohtaa 25.12.2014), mutta päättyi vasta direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päätyttyä eli ajankohdan 27.12.2016 jälkeen, mutta direktiivi saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä vasta 1.9.2017, jolloin ZNŠHS tuli voimaan.
- 8 Ei siis ole selvää, sovelletaanko direktiivin 10 artiklaa i) kaikkiin vahinkoihin helmikuun 2013 ja 27.6.2017 välisenä aikana vai ainoastaan ii) osaan vahingosta ajanjaksolla 26.12.2014–27.6.2017, tai mahdollisesti direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen ajanjaksolla 28.12.2016–27.6.2017. Tältä osin ratkaisevaa voi olla myös se, onko kyseinen artikla aineellisoikeudellinen vai menettelysäännös (ks. jäljempänä 10 ja 11 kohta).
- 9 Jos asia kuuluisi (edes osittain) direktiivin ajallisen soveltamisalan ulkopuolelle, kansallista lainsäädäntöä⁶ on punnittava yksinomaan SEUT 102 artiklan ja tehokkuusperiaatteen valossa.
- 10 **Toinen kysymys** koskee siitä, kuuluuko direktiivin 10 artikla direktiivin 22 artiklan ensimmäisen vai toisen kohdan soveltamisalaan? Kyseisen artiklan 1 kohta koskee aineellisia säännöksiä, joissa kielletään niiden taannehtiva soveltaminen, kun taas 2 kohdassa tarkoitetaan ”muita” eli direktiivin menettelysäännöksiä.
- 11 Näin ollen direktiivin 10 artiklan täytäntöönpanemiseksi annetut kansalliset säännökset kuuluvat jo luonteensa puolesta toiseen näistä järjestelmistä. Jos 10 artikla kuuluisi direktiivin 22 artiklan 2 kohdan mukaiseen järjestelmään, sovellettaisiin ajankohdasta 1.9.2017 lähtien ZNŠHS:ään⁷ sisältyvää säännöstöä, jossa säädetään viiden vuoden vanhentumisajasta ja jota sovelletaan vanhentumisaikoihin, jotka ovat alkaneet kuluu aikaisemman lainsäädännön nojalla ja jotka eivät ole päättäneet kyseisenä päivänä, koska nyt käsiteltävässä asiassa vahingonkorvauskanne on nostettu myöhemmin kuin 25.12.2014. Toisaalta, jos direktiivin 10 artiklan vanhentumissääntöjen katsotaan olevan aineellisia sääntöjä, säädöstä ei sovelleta.
- 12 Tšekin vakiintuneessa oikeuskäytännössä ja -opissa vanhentumissääntöjä pidetään aineellisina säännöksinä. Onnistunut vanhentumisväite tarkoittaa, että vahinkoa kärsineen vahingonkorvausoikeutta ei vahvisteta tuomioistuimessa, vaikka

⁶ Taannehtivuuden kiellon mukaisesti ZNŠHS:n aineellisia säännöksiä, joilla direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeutta, ei sovelleta nyt käsiteltävään asiaan.

⁷ ZNŠHS:n 36 §:ssä vahvistetaan direktiivin 22 artiklan 2 kohdassa määrätty vaatimus ja siinä määrätään, että direktiiviä sovelletaan vahingonkorvauskanteisiin, jotka on nostettu 25.12.2014 jälkeen.

kyseinen oikeus on edelleen olemassa ns. luontaisvelvoitteena. Jos vanhentumisväitteeseen ei vedota tuomioistuimessa, tuomioistuin ei ota vanhentumista huomioon viran puolesta, vaan tunnustaa kantajan vanhentuneen oikeuden. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on siten tietoinen siitä, että vanhentumisella on myös menettelyllisiä piirteitä. Lisäksi direktiivissä viitataan vahingonkorvausta koskevan ”kanteen nostamista koskevan oikeuden” vanhentumiseen, mikä voi osaltaan osoittaa, että kyseinen toimielin on luonteeltaan menettelyllinen.

- 13 Kattavuuden vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vastaava kysymys on jo ollut unionin tuomioistuimen käsiteltävänä numerolla C-267/20 (Volvo ja DAF Trucks).
- 14 **Kysymys 3** koskee sitä, vastaako vanhentumisajan alkamisajankohtaa koskeva kansallinen käsitys ilmaisusta ”tietoisuus vahingosta/vahingon syntymisestä” vastaavien käsitteiden merkitystä unionin oikeudessa.
- 15 Nejvyšší soud České republiky (ylin tuomioistuin, Tšekki)⁸ pitää subjektiivisen vanhentumisajan alkamisajankohdan osalta olennaisena jopa pelkästään tietoisuutta osittaisesta vahingosta, joka on seurausta kilpailusääntöjen rikkomisen jatkumisesta tai toistumisesta. Vahingon kärsineen ei tarvitse olla tietoinen kilpailusääntöjen rikkomisen kokonaisuudesta ja sen aiheuttamista vahingoista kokonaisuudessaan. Tuomioistuinten ratkaisukäytäntö perustuu olettamukseen, jonka mukaan vahinko on näissä tapauksissa jaettavissa ja että kaikkiin ”uusiin vahinkoihin”, jotka lisäävät alkuperäisen vahingon määrää saman vahinkotapahtuman jatkumisen tai toistumisen vuoksi, voidaan vedota erikseen tuomioistuimessa uudella kanteella ja tarvittaessa laajentamalla voimassa olevaa kannetta. Jokaisen osittaisen vahingon osalta alkaa siten kulua erillinen subjektiivinen kolmen vuoden vanhentumisaika.
- 16 Tämän tulkinnan mukaan nyt käsiteltävässä asiassa kantaja on voinut menettää tietynsuuruisen voiton (osittainen vahinko) jokaisena hetkenä, kun vastaaja on sijoittanut ja esittänyt oman myyntihintavertailunsa käyttäen siihen internetsivustonsa suotuisinta mahdollista tilaa yleisen haun tulosten joukossa, mikä on käynnistänyt yhden lukuisista subjektiivisista vanhentumisajoista, joiden perusteella voidaan soveltaa vahingonkorvausvaatimusta tuomioistuimessa kunkin osittaisen vahingon osalta. Näin ollen kantajan tietoon tuli jatkuvasti ”vahingon uusi laajuus”. Lisäksi se johtaisi siihen, että osittaiset vahingot, jotka ovat syntyneet kilpailusääntöjen rikkomisen alkuvaiheessa, voisivat vanhentua ennen kilpailusääntöjen rikkomisen päättymistä.

⁸ Nejvyšší soud České republiky 23.9.2015 antama tuomio nro 25 Cdo 2193/2014, (CZ:NS:2015:25.CDO.2193.2014.1).

- 17 Unionin tuomioistuin korosti tuomiossa Cogeco Communications Inc. (C-637/17, EU:C:2019:263)⁹ vahinkoa kärsineen tuntemusta ”vahingon täsmällisestä laajuudesta” ja vahinkoa kärsineen oikeutta vaatia ”täysimääräistä korvausta” kilpailunvastaisesta menettelystä aiheutuneesta vahingosta. Kyseisestä tuomiosta ei kuitenkaan ilmene täysin selvästi, että unionin tuomioistuimen korostama tietoisuus ”vahingon laajuudesta” vastaa tietoisuutta ”vahingon kokonaisuudesta”, joka johtuu määräävän markkina-aseman jatkuvasta väärinkäytöstä, vai riittääkö pelkkä tietoisuus ”osittaisesta vahingosta”, joka on aiheutunut tiettyinä ajankohtana tällaisen jatkuvan rikkomisen yhteydessä.
- 18 Tähän kysymykseen annettava vastaus riippunee siitä, edellytetäänkö unionin oikeudessa paitsi laadullista tuntemusta (eli vahingon tyyppin ja luonteen tuntemusta) myös määrällistä tuntemusta (eli ajan mittaan koko ajan kasvavan vahingon tuntemusta). Jos näin on, vanhentumisaika ei voi alkaa kulua ennen kuin vahinkoa kärsinyt on saanut tiedon vahingon tarkasta laajuudesta kokonaisuudessaan.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tulkinta, jonka mukaan oikeus vahingonkorvaukseen voi ”laajentua” kymmenillä, sadoilla tai sitäkin useammilla erillisillä osittaisvaatimuksilla, ei vastaa määräävän markkina-aseman väärinkäytön luonnetta esillä olevassa asiassa. Riidanalaiseen menettelytapaan liittyvä osittainen loukkaus ei voi sellaisenaan merkitä SEUT 102 artiklan rikkomista, jollaisena pidetään vasta menettelyjä kokonaisuutena, joka laajuutensa, kestoensa, intensiteetin ja toteutustapansa vuoksi (saattaa) johtaa kilpailun ”merkittävään” vääristymiseen tai jopa kilpailun vastaiseen vaikutukseen, joka on yksi määräävän markkina-aseman väärinkäytön tunnusmerkistön edellytyksistä¹⁰. Tätä tarkoitusta varten eivät kuitenkaan riitä mitkä tahansa (esim. täysin marginaaliset) vaikutukset.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että vahinkoa kärsinyt ei ole voinut tietää eri ”osittaisten loukkausten” aiheuttamien vahinkojen täsmällistä laajuutta ja tyyppiä, ja vahingonkorvausvaatimusta koskeva subjektiivinen vanhentumisaika (eikä tässä tapauksessa edes objektiivinen vanhentumisaika, jonka kulumisen ei voi alkaa ennen subjektiivista vanhentumisaikaa) ei voinut alkaa kulua ennen komission päätöksen tekohetkellä tapahtuneen kilpailusääntöjen rikkomisen päättymistä.
- 21 Nämä seikat huomioon ottaen ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on epäilyjä siitä, onko kansallisten tuomioistuinten omaksuma tulkinta yhteensopiva

⁹ Unionin tuomioistuimen 28.3.2019 antaman tuomion Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263) 53 ja 54 kohta.

¹⁰ Ks. esim. tuomio 13.2.1979, Hoffmann-La Roche v. komissio (85/76, EU:C:1979:36, 123 kohta), tuomio 6.10.2015, Post Danmark A/S v. Konkurrenserådet, (C-23/14, EU:C:2015:651, 40, 46, 47, 72 ja 73 kohta) tai tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 6.9.2017, P - Intel v. komissio (C-413/14, EU:C:2017:632, 139–143 kohta).

direktiivin 10 artiklan 2 kohdan, SEUT 102 artiklan ja tehokkuusperiaatteen kanssa.

- 22 **Kysymys 4** koskee sitä, onko direktiivi, ja jos sitä ei voida soveltaa, SEUT 102 artikla ja tehokkuusperiaate esteenä siviililakiin sisältyvän vanhentumissäännösten muille osa-alueille.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ensinnäkin edellä mainittuun unionin tuomioistuimen tuomioon Cogeco Communications Inc. (C-637/17, EU:C:2019:263) ja 13.7.2006 annettuun tuomioon Manfredi ym. (C- 295/04–C- 298/04, EU:C:2006:461), jotka on annettu tilanteissa, joissa direktiiviä ei voitu soveltaa, ja merkitykselliset tosiseikat, kansallinen lainsäädäntö ja siihen liittyvä oikeuskäytäntö poikkeavat nyt käsiteltävästä asiasta.
- 24 Nyt käsiteltävässä asiassa siviililain mukaan kolmen vuoden vanhentumisajan alkamisajankohta riippuu siitä, tiesikö vahinkoa kärsinyt tai olisiko hän voinut tietää vahingon aiheuttajasta tai vahingosta (vahingon täsmällisen määrän tuntemista ei edellytetä, eikä myöskään sitä, että vahingon aiheuttajasta olisi täyttä varmuutta).¹¹ Jo mainitun kansallisen oikeuskäytännön perusteella on mahdollista johtaa edellytys siitä, että vahingon kärsijän on oltava tietoinen menettelystä tai yksittäisestä loukkauksesta, joka koskee SEUT 102 artiklan jatkuvaa rikkomista, joka on aiheuttanut osan vahingosta.
- 25 Direktiivin 10 artiklasta ja sen täytäntöönpanosäädöksestä ZNŠHS:n 9 §:stä poiketen siviililaissa ei ole seuraavia seikkoja:
- vaatimus, jonka mukaan vahingon kärsineen on oltava tietoihin siitä, että menettely on kilpailun vastaista toimintaa;¹²
 - subjektiivisen vanhentumisajan alkamisajankohdan ja kilpailun vastaisten menettelyjen päättymisen välinen yhteys;¹³
 - vanhentumisajan kulumisen keskeyttäminen tai katkaiseminen kilpailusääntöjen rikkomisen viranomaistutkinnan ajaksi;

¹¹ Ks. myös Nejvyšší soudin 28.5.2020 antama tuomio nro 25 Cdo 1510/2019 (CZ:NS:2020:25.CDO.1510.2019.1).

¹² Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tässä yhteydessä, että kilpailuviranomaiset toteavat usein kyseessä olevan menettelytavan olevan lainvastainen vasta tutkittuaan perusteellisesti kaikki merkitykselliset tosiseikat.

¹³ Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ei kuitenkaan ole selvää, tarkoitetaanko direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua rikkomisen päättymisellä ”pysyvän ja jatkuvan/toistuvan kilpailusääntöjen rikkomisen” viimeisimmän osittaisen loukkauksen hetkeä (ks. tuomio 24.3.2011, T-385/06 Aalberts Industries ym. v. komissio, EU:T:2011:114, 10 kohta), tuomio 16.9.2013, T-378/10 Masco ym. v. komissio, EU:T:2013:469, 119 ja 120 kohta (joka koskee SEUT 101 artiklan rikkomista). Aikaisempaan direktiiviehdotukseen sisältyvää nimenomaista vaatimusta ”pysyvän tai toistuvan kilpailusääntöjen rikkomisen päättymisestä” ei nimittäin ole otettu huomioon direktiivin lopullisessa tekstissä.

- vanhentumisajan keskeytymisen päättyminen aikaisintaan vuosi sen jälkeen, kun kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta päätöksestä on tullut lopullinen.
- 26 Näin ollen subjektiivisen vanhentumisajan alkamiseen nyt käsiteltävässä asiassa ei ole ollut mitään vaikutusta sillä, että komissio tutki vastaajaa 30.11.2010–27.6.2017 SEUT 102 artiklan mahdollisesta (edelleen jatkuvasta ja tähän mennessä päättymättömästä) rikkomisesta, joka johti komission päätökseen.
- 27 Edellä mainittujen direktiivin vaatimusten puuttumista kansallisesta oikeusjärjestyksestä ei voida ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kiertää unionin oikeuden mukaisella tulkinnalla. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tulkitsevi siviililakia asianmukaisen kansallisen oikeuskäytännön mukaisesti, olisi käsiteltävässä asiassa sovellettava vahingonkorvausvaatimus helmikuun 2013 ja 25.6.2017 väliseltä ajalta (eli kahta rikkomispäivää lukuun ottamatta) mitä todennäköisimmin vanhentunut.
- 28 Jos siis tuomioistuin pitää vanhentumisväitettä perusteltuna, tuomioistuin hylkäisi kanteen lähes kokonaisuudessaan. Päinvastaisessa tapauksessa tuomioistuimen olisi ryhdyttävä väitetyn vahingon syntymistä ja määrää koskeviin, ajallisesti ja taloudellisesti vaativiin selvittämistöimiin.

TYÖASIAKIRJA